ПРОФЕСІЯ – ХОРОША ЛЮДИНА

Я давно хотів написати про Олену Петрівну Малашкевич. З тих пір, як її не стало, минуло 17 років. Час має здатність поглинати не тільки людей, а і пам'ять про них. І я подумав – якщо не напишу я, вже, мабуть, ніхто не напише про цю жінку. У розквіт свого воістину трудового таланту Олена Малашкевич мала, як кажуть, «добру пресу». В неї брали інтерв'ю, про неї писали нариси журналісти республіканських газет. Усі ці матеріали сьогодні десь пиляться на архівних полицях. Філософія життя, зрештою, проста: ну, жила людина, а зараз її немає. Усі там будемо...

Малашкевич уособлювала покоління великих трудівниць-патріотів. Її білоруське, за чоловіком, прізвище рідкісне в наших краях, а тому постановка питання – «Це яка з Малашкевичів?» – відпадає сама по собі. На Рівненщині – вона єдина жінка-механізатор, Герой Соціалістичної праці. Паша Ангеліна нашої області. Хто така Паша Ангеліна нинішня молодь не знає. Жінка-трактористка 30-х років, бригадир першої в Україні і в Радянському Союзі жіночої тракторної бригади. Патріотичний почин, романтика колективізації! Кажуть, Паша Ангеліна пішла з життя усіма забутою. Олена Петрівна Малашкевич залишила свій слід у серцях всіх, хто її знав. Ореол героїні труда, щоправда, не дозволяв за газетними публікаціями розпізнати ким була вона у житті. «Ударниця», правофлангова» – яких тільки штампів не існувало! І ніхто не назвав її в газетних заголовках просто жінкою, просто матір'ю, просто гарною у всіх відношеннях людиною...

Ця стаття – лише декілька штрихів до портрету Олени Малашкевич, яка була і залишається понині гордістю «Зорі».

Григорій Никифорович Кривошея, колишній директор молочного комплексу, на якому останні роки життя працювала Олена Малашкевич, сказав мені:

– Вона дуже любила працю. Ця людина була безвідмовною до роботи. Її трагічним залишенням життя я був шокований. В цьому не було абсолютно ніякої логіки. Як механізатор, вона могла вийти на пенсію у 50 років. А працювала ще шість. Краще вийшла б на пенсію...

Після цих слів Г.Н.Кривошеї я подумав: вся «логіка», може, начертана усім нам згори? І Бог захотів, щоб прибула до нього поскоріше душа ще одної доброї людини? Може, в його полку не так і багато добрих душ?

А ось слова одного чоловіка з родини Олени Петрівни:

– Вона приходила з роботи втомленою, але ніколи на втому не жалілась. Чи в одну зміну треба було працювати, чи в дві – для неї ніколи не було різниці. У прихожій хати, де вона скидала спецівку, стояв отой специфічний промаслений механізаторський запах... Усі свої трактори вона ремонтувала сама, нікому не довіряла ремонту! І мотори у її «залізних коней» завжди працювали чітко, як годинник.

Володимир Антонович Плютинський у своїй книзі спогадів згадує:

«11 січня 1962 року в зорянському клубі відбулася зустріч кукурудзосіючих ланок зі знатною ланковою, двічі Героєм Соціалістичної Праці із Тернопільщини Євгенією Олексіївною Долинюк. Наша молода ланкова механізованої ланки Олена Ковалець, – згодом Герой Соціалістичної Праці Олена Петрівна Малашкевич, викликала Долинюк на змагання, запевнила, що добʼється таких результатів, як і знатна гостя зорянців. Та, в свою чергу, прочитала цілу лекцію – яким вагомим резервом для виготовлення органічних добрив є торф.

Ланка О.Ковалець дійсно досягла на вирощуванні кукурудзи помітних здобутків. Олену навіть обрали делегатом XXVII з'їзду КПРС. Мене такої честі ще не удостоювали. На кожний гектар посіву кукурудзи ланка вивезла по 22 тонни місцевих добрив, по 5 тонн каїніту, а урожай зерна кукурудзи (щоправда, невисушеної) склав по 62 центнери з гектара при тому, як по артілі - 20. Взагалі, у ті роки в колгоспі працювали окремі ланки, які в районі постійно мали найвищі виробничі показники, зокрема, в той же рік жінки з ланки Раїси Хомік виростили по 318 центнерів з гектара цукрових буряків, по 208 – картоплі. Наближалися до неї по урожайності й ланки Надії Броновицької, Тетяни Пікузи».

Не лише кукурудзу вирощували в ланці Олени Ковалець. На всю область вона гриміла рекордними врожаями цукрових буряків. Збереглася фотографія з сімейного архіву, на якій Олена стоїть в оточенні дівчат своєї ланки та високого начальства. На передньому плані – купа важенних буряків – «почерк» ланки Ковалець...

Хто може найкраще знати ким була матір? Звичайно, її дитина. Збираючись писати цей матеріал, я так чи інакше мусив би зустрітись з донькою Олени Петрівни – грабівчанкою Тетяною Мохель. Саме її розповідь відкрила маловідому Олену Малашкевич...

Олена народилася в 1937 році на хуторі Адамків. На карті він не позначений, бо його вже давно немає. Зараз тут поля і засклені гектари тепличного комбінату. Якраз на так званому сьомому гектарі нинішніх теплиць і стояла хата Ковальців – поруч криниця, величезна липа.

У сім'ї Петра та Євдокії Ковальців народилися дві доньки – старша Олена і менша Надійка. Однак на початку війни батько помер. Євдокія залишається одна з двома малолітніми дітьми. Так що в Олени було чисто материнське виховання. Однак теоретично Олена могла би стати... громадянкою Сполучених Штатів Америки. Брат Євдокії Антон на хвилі української еміграції 30-х років (а територія наша входила до складу Польщі) разом із сестрами виїхав в Америку. Сестри там і залишилися, а от Антон не прижився, повернувся через 2 роки на батьківщину. Пропозиція переїхати у США була дана й Петру. Єдине, що його стримало – страх перед пароплавом... Йому хтось розповів – якщо на кораблі в дорозі хтось помре, а помирають найчастіше захворівші діти, то їх до берега не довозять, тіла викидають за борт.

Під час німецької окупації на Адамків сталася облава. Партизани чи націоналісти вбили німця. Складні часи були, розібратися важко, відігратися окупанти вирішили на мирних селянах. Євдокія, вхопивши на руки Надію, стиснувши долоню малолітньої Олени, побігла у напрямку лісу. І раптом на їхньому шляху звідкілясь взявся здоровенний німець.

– Моя баба подумала: все, кінець! – говорить Тетяна Мохель. – Хай вже тільки мене вб'є, а дітей не чіпає. Німець взяв на руки Надію, стиснувши долоню малолітньої Олени, побігла у напрямку лісу. І раптом на їхньому шляху звідкілясь взявся здоровенний німець.

– Моя баба подумала: все, кінець! – говорить Тетяна Мохель. – Хай вже тільки мене вб'є, а дітей не чіпає. Німець взяв на руки Надію, стиснувши долоню малолітньої Олени, побігла у напрямку лісу. І раптом на їхньому шляху звідкілясь взявся здоровенний німець.

– Моя баба подумала: все, кінець! – говорить Тетяна Мохель. – Хай вже тільки мене вб'є, а дітей не чіпає. Німець взяв на руки Надію, стиснувши долоню малолітньої Олени, побігла у напрямку лісу. І раптом на їхньому шляху звідкілясь взявся здоровенний німець.